

Fagområder (fra rammeplan, 2017) Barnehagen skal legge til rette for at barna:	Gaia <i>Vi leker med årstiden</i>	Luna <i>Geitekillingen som kunne telle til ti</i>	Helios & Stella <i>Endringer i naturen- undring og lek</i>
<p><u>KOMMUNIKASJON, SPRÅK OG TEKST</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - uttrykker sine følelser, tanker, meninger og erfaringer på ulike måter - bruker språk til å skape relasjoner, delta i lek og som redskap til å løse konflikter - videreutvikler sin begrepsforståelse og bruker et variert ordforråd - leker, improviserer og eksperimenterer med rim, rytme, lyder og ord 	<p>På Gaia dette året skal vi utforske og undre oss i lag over årstidene og skiftningene dette gir oss av nye opplevelser og oppdagelser. Barna har en kroppslig måte å være i verden på og det skjer masse språkproduksjon. Meninger og følelser uttrykkes verbalt og non-verbalt. Vi skal gjennom lek skape tid og rom for å kunne uttrykke seg på ulike måter i møte med årstidene. Oppleve og erfare her og nå.</p> <p>Vi leker oss med lyd, rytme, bevegelser og kontraster i språket. Vi jobber med bevissthet rundt kommunikasjon og støtter språket med konkrete, tegn og bildestøtte (ASK-alternativ supplerende kommunikasjon). Dette gir god hjelp til å forstå, huske og danne nye ord og begrep. Rim, regler, bøker og bevegelsessanger er viktige elementer som brukes</p>	<p>I år trer vi inn i eventyret om «Geitekillingen som kunne telle til ti» sin verden på Luna. Vi skal bli kjent med selve eventyret, de ulike dyrene, tellingen, undre oss over og fantasere rundt det som hender i eventyret. Lunabarna har en kroppslig måte å tilnærme seg verden på. Følelser, meninger og erfaringer uttrykkes både nonverbalt og verbalt. Og med å jobbe med temaet vårt vil vi gi barna erfaringer med motsetninger og kontraster i språket, og rytme. Vi leiker oss med ord, lyder, toneleie og bevegelser, samt at vi støtter språket med tegn til tale, konkrete og ask. Dette gir god hjelp til å forstå, huske og danne nye begreper. Sang, rim og regler brukes bevisst for å fremme språkutvikling til barna, og hver måned knyttes en sang og/ eller et rim/regle opp mot temaet. Rytme, språklyder og strukturer er viktige elementer for å utvikle et godt språk. Vi leser også enkle bøker og bruker</p>	<p>Fokusområdet er valgt med utgangspunkt i barnas nysgjerrighet, oppmerksomhet og interesse for sammenhenger og endringene som skjer i omgivelsene våre gjennom årstidene. Det oppstår ofte samtaler, refleksjoner og undring om hva som har skjedd siden sist vi var i Trollhaugen. Hvorfor er det ingen tusenbein å finne under stubben nå? Hva skjer med bladene om høsten?</p> <p>Barna på Stella/ Helios ser at endringer skjer i Trollhaugen mellom hver gang vi er der på tur. Vi skal dokumentere, og ha fokus hva som endres, hva er som før, det øker bevisstheten og læringen om naturen. Barna forsker gjennom lek, og får opplevelser og erfaringer med mangfoldet i naturen. F.eks når barna tar av barken på pinner i</p>

<p>- møter et mangfold av eventyr, fortellinger, sagn og uttrykksformer</p> <p>- opplever spenning og glede ved høytlesning, fortelling, sang og samtale</p> <p>- utforsker og gjør seg erfaringer med ulike skriftspråsuttrykk, som lekeskrift, tegning og bokstaver, gjennom lese- og skriveaktiviteter.</p>	<p>sammen med voksnes deltagelse. Personalet jobber tett på for å benevne og utvide språk og være stillasbygger i leiken.</p> <p>Med utgangspunkt i temaet vårt knytter vi ulike eventyr og fortellinger til dette, som gjenspeiles i månedens brev. Inne på avdelingen og i garderoben synliggjøres temaet vårt gjennom ulike dokumentasjon. Dette gir rom for samtaler og hjelper til med å gjenspeile og gjenfortelle det vi jobber med i møte med barnet. Sammen med foreldre har da barnet en mulighet til sjøl å vise og uttrykke hva det har opplevd.</p> <p>Vi har et samarbeid med småtrinnet på skolen som kommer hit for å leke og lese med oss. Det kommer i gang etter jul.</p>	<p>konkreter i både samlingsstund og leik.</p> <p>Ikke alle Lunabarn har et ordspråk enda, men bruker kroppsspråket sitt eller ordlyden.</p> <p>Vi voksne jobber tett på for å benevne og gjentar, samt er stillasbyggere i leik og her og nå situasjoner. Hver måned har vi månedens tegn, som settes inn i månedsbrevet vårt.</p> <p>Vi skal jobbe med eventyret gjennom hele året. Og gjøre oss kjent med de ulike dyrene vi møter i eventyret. Hver måned knyttes sang, rim og regler til temaet vårt</p> <p>Samtale bilder, bokstaver, former, tall og mengde synliggjøres på gulv og vegger og er tilgjengelig.</p> <p>Vi har et samarbeid med småtrinnet på skolen som kommer hit for å leke og lese med oss gjennom året.</p>	<p>leken, lærer de mye om treet gjennom å bruke ulike sanser, de kjenner struktur, lukt, smak, osv. Det er viktig at barna setter ord på hva de opplever.</p> <p>Vi øver oss på å fortelle, lytte til andre, samtale med hverandre. Vi bruker språket til å skape relasjoner, delta i lek, løse problemer/konflikter, og vi øver mye på å sette ord på følelser og handlinger.</p> <p>Barna liker godt høytlesning, og vi ønsker at bøker skal være tilgjengelige på avdelingen. Å sitte i fanget å bli lest for ei rolig morgenstund, lytte til eventyr under måltid eller i samling; det er med på å gi felles opplevelser og læring om livet.</p>
--	--	---	--

<p><u>KROPP, BEVEGELSE, MAT OG HELSE</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - opplever trivsel, glede og mestring ved allsidige bevegelseserfaringer, inne og ute, året rundt - blir kjent med egne behov, får kjennskap til menneskekroppen og utvikler gode vaner for hygiene og et variert kosthold - videreutvikler motoriske ferdigheter, kroppsbeherskelse, koordinasjon og fysiske egenskaper - opplever å vurdere og mestre risikofylt lek gjennom kroppslige utfordringer - blir trygge på egen kropp, får en positiv 	<p>Vi er mye ute og er så heldige å ha et område som gir alle muligheter til å oppleve mestring, utfordringer og bevegelseserfaringer ut fra barnas ståsted.</p> <p>Årstidene og utelivet gir oss ulike muligheter, kontraster og nye oppdagelser også når det gjelder kropp og bevegelse. Erfaring med å gå på glatt, vått, tørt eller bratt underlag er viktig. Å kunne leike med kroppen sin i høstlauvet, eller gå i djupsnø opp bakken.</p> <p>Inne har vi sklirom og puterom som brukes aktivt til felles leik og opplevelser - gjerne barføtt. På Gaia er grovmotoriske, sansemotoriske bevegelseserfaringer viktig for å bli kjent med seg sjøl, verden rundt og andre mennesker.</p> <p>Å kjenne på følelser knyttet til medgang og motgang er nødvendig</p> <p>Når noen sier nei eller man ser på mimikk -se og legge merke til andres uttrykk og respektere.</p> <p>Ro, hvile og søvn i løpet av dagen er også viktig. Å gi mulighet til å</p>	<p>Eventyr og sang fører til at barn får hjelp til å oppdage hverandre, og det å synge sammen gir en følelse av trygghet og av å bli sett. Dette handler i tillegg om at barn får noen felles referanserammer og erfaringer som grunnlag for lek. Derfor blir eventyr et viktig grunnlag for danning av vennskap og tilhørighet i barnegruppa.</p> <p>I Luna alder består ofte leken i å tumle rundt sammen.</p> <p>Vi voksne må være tett på for å kunne gi fortløpende veiledning og hjelp til å sette grenser, samt å forstå egne og andres følelser.</p> <p>På avdelingen legger vi til rette for et lekemiljø som inspirerer til å bruke kroppen og til bevegelse. Vi har et rom med puter og matter hvor motorisk lek er i fokus. Barna på Luna er i en kroppslig alder, hvor det meste skal oppleves for første gang. De utsettes for og prøver nye ting. De blir utfordret og de utfordrer seg selv, både når det gjelder lek og om å bli kjent med seg selv og sin egen kropp. Å være i aktivitet sammen med andre,</p>	<p>Vi har mye utetid i barnehagen vår, dette gir mye dokumentert god gevinst for helsa, på mange områder. Alle på Helios skal ha minst en turdag i uka, det er dager hvor vi går ut av barnehageområdet for å leike. Ved å være ute i naturen får barna allsidige erfaringer med bevegelse, og de finner utfordringer som er tilpasset deres ferdigheter.</p> <p>Kunsten å slappe av og ta det med ro i løpet av dagen er viktig. Vi prøver å legge inn noen lommer i løpet av dagen der barna kan finne roen og få ladet med rolige aktiviteter, samlingsstund</p> <p>Barna kan sanse, oppleve, leke, lære og skape med kroppen som utgangspunkt.</p> <p>Å øve på påkledning og etterhvert mestre å kle på seg selv. Kunne navn på ulike kroppsdelene. Mestre og øve på ulike finmotoriske aktiviteter: klippe med saks, smøre brødskiva sjøl,</p>
--	---	--	---

<p>oppfatning av seg selv og blir kjent med egne følelser</p> <p>- setter grenser for egen kropp og respekterer andres grenser</p> <p>- får innsikt i matens opprinnelse, produksjon av matvarer og veien fra mat til måltid.</p>	<p>kunne sove, hvile og koble fra er nødvendig.</p> <p>Høsten har gitt oss opplevelser med innhøsting av grønnsaker i kjøkkenhagen og laging av grønnsakssuppe. Daglig ripssmaking en periode ble det også. Plommer og eple blir brukt til fruktmåltid.</p> <p>Til våren skal vi på nytt sette grønnsaker i kjøkkenhagen. Dette skaper samtaler og synliggjør prosessen for barna.</p> <p>I år har vi fisketirsdag og fiskefredag-da spiser vi mat laget av fisk til lunsj. Når vi samles rundt måltid har vi god tid og finner roa til å samtale med hverandre.</p> <p>Like utenfor gjerdet går både sau og ku som levende konkreter. Det er naturlig å se og prate om hva disse gir oss av mat og materialer. Det hender også at vi spanderer eple fra epletreet vårt.</p>	<p>og gjøre samme ting fører også til et felles fokus og en samhørighet.</p> <p>Turer utenfor barnehagens område legger vi også opp til gjennom året. Trilleturer i nærmiljøet og korte turer rundt skolen.</p> <p>Vi har smøremåltid til lunsj og fruktmåltid, med fokus på ulike smaker. Hver tirsdag og fredag er det «fiskemat» på menyen.</p> <p>Med temaet vårt i «grøntflagg» har vi fokus på å ta vare på naturen rundt oss. Vi planter grønnsaker, som vi steller, ser de gro, og høster og spiser når de er modne.</p> <p>Få tilpasset soving og hvile gjennom dagen</p>	<p>bygge Lego, legge puslespill, tegne og perle.</p> <p>Det er godt å prøve litt, og klare sjøl.</p> <p>Vi bruker gymsalen på skolen. Der har vi regellek, hinderløype, musikk og dans.Vi kan også hvile på madrasser/matter der.</p> <p>Varierer mellom høyt tempo, intensitet, avslapping, Det å være i bevegelse er viktig, men å hvile er også viktig.</p> <p>Vi plukker epler og plommer hos en nabo, og lager eplemos, Gjennom Grønt Flagg-arbeidet har vi fokus på hvor maten kommer fra, og lager mat fra råvarer i nærmiljøet. Hva liker jeg, og hvilken mat spiser vi «vanligvis i Norge».</p> <p>Hvilken mat er vanlig i andre land? Vi inspireres av Forut-opplegget, hva slags mat er vanlig i det landet vi har fokus på gjennom Forut.</p> <p>Når vi markerer Samefolkets dag har vi fokus på tradisjonell samisk mat.</p>
---	--	--	---

<p><u>KUNST, KULTUR OG KREATIVITET</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - har tilgang til ting, rom og materialer som støtter opp om deres lekende og estetiske uttrykksformer - tar i bruk fantasi, kreativ tenkning og skaperglede - bearbeider inntrykk og følelser i møte med kunst, kultur og estetikk gjennom skapende virksomhet ute og inne - møter et mangfold av kunstneriske og kulturelle uttrykksformer og utforsker og deltar i kunst- og kulturopplevelser sammen med andre 	<p>Barna skal få møte ulike estetiske uttrykksformer gjennom leiken og samspillet med andre. Det å synge, spille, danse sammen i samlingsstunda eller i uteleken er med på å skape et felleskap som gir et viktig grunnlag for vennskap og tilhørighet. Vi bruker masse bevegelse i sangene og dansen. Det er stor stas å lytte til og å spille på rytmeinstrument.</p> <p>Gjennom leiken med årstiden så samler vi og bruker naturmaterialer som vi har sanket ute i barnehagen eller på tur. Barn ser muligheter og bruker kreativiteten sin. Samhandling rundt og utforskningen av de ulike materialene er viktig. De kan brukes på ulike måter. På Gaia er fortsatt mye førstehåndserfaringer og det å legge til rette for leik med materialene igjen og igjen skaper en erfaring og trygghet i møte med det som er nytt -gi tid og rom. Vi maler, tegner, tover ull, trolledeig snø, is, vann, lauv ute og inne i hverdags situasjoner.</p>	<p>Avdelingen vår vil være i en konstant forandring gjennom året, alt etter hva vi ser som interesserer barna. Vi legger til rette for leik med ulike materialer, få utforske, skape nysgjerrighet og få inspirasjon med utgangspunkt i eventyret om Geitekillingen.</p> <p>Hver dag har vi samlingsstund med sang, rim/ regler, telling, rytme, dramatisering og leik. Vi møter ulike kunstneriske uttrykk i form av musikk, dans, drama og sang - bruk av musikk og drama knyttet til temaet vårt for å ivareta ulike uttrykksmåter. Musikk og instrumenter knyttes til eventyret i samlingsstund og i leiken.</p> <p>Vi legger også til rette for formingsleik og aktiviteter med ulike materialer og fremgangsmåte ut fra temaet vårt. Gjennom året skal vi gjøre oss kjent med de ulike dyra vi møter i eventyret og ha ulike «små prosjekter» knyttet til det. Vi skal gjøre oss kjent med ulike teknikker og materialer i skapende prosesser, og bruke god tid og gjenta til man blir tryggere på materialet.</p>	<p>Vi legger til rette for at barna skal oppleve ulike estetiske inntrykk gjennom bevegelse, lyd/musikk, forming ect.</p> <p>Vi prøver å ha materialer og utstyr tilgjengelig, og legge til rette for at barna skal kunne tegne, klippe, lime, male – få være skapende og kreative i barnehagen. I høst er det mange av barna som liker godt å forme med modelleire.</p> <p>Vi bruker ulike materialer og uttrykksmåter når vi jobber med temaet; Endringer i naturen, og prøver ulike teknikker og uttrykk: tegne, male, naturmaterialer, musikk, bevegelse, dramatisering. Musikk og dans er også noe som barna liker godt, så det å sette på musikk som vi både lytter til og også beveger oss til, gjør vi ofte både inne og ute.</p> <p>Vi lytter til ulike musikktyper, musikken kan invitere til avslapping, mens annen musikk får fart på dansefoten.</p> <p>Musikk skaper tilhørighet, vi synger i lag, musikk er en del av</p>
---	--	--	--

<p>- bruker ulike teknikker, materialer, verktøy og teknologi til å uttrykke seg estetisk</p> <p>- opplever glede og stolthet over egen kulturell tilhørighet.</p>	<p>Noen trenger tid. Ulike tilnærminger til materialene gjør at vi toner oss inn på barnet og motiverer til videre utforskning i møte med det som er nytt og spennende., Det er barna selv som skal få gjøre og skape, vi støtter i prosessen underveis. I leiken legges det til rette for materialer som kan gi inspirasjon til dramatisering. De voksne er inspirasjonskilder og bidrar til å utvide en situasjon som oppstår, for eksempel Bukkene bruse- leik.</p>		<p>kulturen vår. Felles sangstund en gang i hver måned hvor alle avdelingene møtes med sang.</p> <p>Underholde på Kastvollen to ganger i året, Lucia før jul og en sommerkonsert. Det er spennende å øve til en «forestilling», og oppleve at andre setter pris på det</p> <p>Månedens melodi og vers: barna introduseres for ulik musikk og litteratur</p>
<p><u>NATUR, MILJØ OG TEKNOLOGI</u></p> <p>- oppmuntres til å medvirke i egen hverdag og utvikler tillit til deltakelse i samfunnet</p> <p>- erfarer at alle får utfordringer og like muligheter til deltakelse</p> <p>- utforsker ulike</p>	<p>Ved å bruke naturen får barna viktige erfaringer og opplevelser. Det å bli glad i å være ute, leke, legge merke til endringene i årstidene, kjenne på vinden som blåser i ansiktet, smake på snø alt dette bidrar til å gi barna positive opplevelser som senere gjør at man blir glad av å være i natur. Vi skal legge til rette for de gode møtene med naturfenomener til de ulike årstidene. På barnas premisser gjennom leik og opplevelser. Barna skal få kjennskap til dyr og fugler-hvor</p>	<p>På Luna skal de fleste barna oppleve det meste for første gang. Det første møtet med regn, vind, snøen, søle osv. Smaker, kjenner på og leiker med vann, kliss-klass, sølevann, såpevann og snø i uteleken. Barna skal få erfaringer med å være ute i all slags vær og oppleve de ulike årstidene. Men for de minste krever utetiden mye energi. Derfor har de litt kortere økter, dette for at utetiden skal være en positiv opplevelse.</p> <p>Vi er opptatt av her og nå situasjoner. Gir tid og rom til å stoppe opp å legge</p>	<p>Barna skal oppleve å bli hørt, bli lyttet til og møtes av anerkjennende ansatte i barnehagen. Vi legger vekt på at alle barna skal kjenne seg som betydningsfulle på Stella & Helios, selv om de er 3 eller 6 år. Hvordan vi er, sier og gjør påvirker både oss selv, men også de rundt oss. Det er fint å begynne å øve på å se seg selv i en større sammenheng, som en viktig del av et fellesskap.</p> <p>Vi går på tur i barnehagens</p>

<p>landskap, blir kjent med institusjoner og steder i nærmiljøet og lærer å orientere seg og ferdes trygt</p> <p>- blir kjent med lokalhistorie og lokale tradisjoner</p> <p>- blir kjent med ulike tradisjoner, levesett og familieformer</p>	<p>drar fuglene om høsten -vi både ser og hører gåsa og undrer oss hvor den skal, og hva med sauene som var her og som ikke er her nå -hvor er den blitt av?</p> <p>For oss er det viktig å gi tid til å stoppe opp og legge merke til og konkretisere mest mulig og knytte direkte til tema i de små hverdagssituasjonene som oppstår.</p> <p>På våren jobber vi med kjøkkenhagen-en prosess knyttet til bærekraftig utvikling. Vi skal ta vare på frukt og bær som dyrkes. I vår jobb med tema bruker vi også digitale verktøy som støtte i det pedagogiske arbeidet. Gjerne i forbindelse med samlingsstund da vi kan samles om noe felles i samtale og i søken etter kunnskap</p>	<p>merke til, undrer oss sammen med barna. Tar bilder og bruker digitale hjelpemidler til å undersøke nærmere eller for å dokumentere for samtaler og refleksjoner i det pedagogiske arbeidet.</p>	<p>nærmiljø, gjør oss kjent med det som ligger i gangavstand til barnehagen. Vi går til butikken for å handle, levere glass og metall til resirkulering. Vi går forbi flere gårder, ser kyrne på Lylum og Gangstad Gårdsysteri, få kjennskap til skolen, kirkene, Prix`n, Kastvollen, Skjelvågen, Gangstad, Gjør, Flakkenberg.</p> <p>Når vi går på tur, bruker vi refleksvester. Vi har å et opplegg for skolestarterne med trygg trafikk.</p> <p>Hvor bor vi? – barna får kjennskap til hvor de andre barna på avdelingen bor.</p> <p>Vi snakker om hjemmene våre, hvor vi bor. Vi snakker om at Sandvolla som en del av Inderøy kommune, Trøndelag, Norge. Vi får kjennskap til Sudan, siden lærlingen vår er der fra.</p> <p>Forut er en solidaritetsaksjon som barnehagen deltar på hver vår. Der får vi bli kjent med ulike kulturer, levemåter og religioner. Vi blir kjent med Hamphless på fem år, som bor i Malawi i Afrika.</p>
--	---	--	--

			<p>Vi markerer Samefolkets dag- fokus på samene, deres kultur og hvordan de tradisjonelt har levd i samspill med naturen.</p> <p>I mai er det Norges nasjonaldag som vil oppta oss, vi synger/lytter til nasjonalmusikk, og øver på å gå i tog.</p> <p>Vi bruker digitale verktøy som kilde til informasjon og som støtte i det pedagogiske arbeidet.</p>
<p><u>ANTALL, ROM OG FORM</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - oppdager og undrer seg over matematiske sammenhenger - utvikler forståelse for grunnleggende matematiske begreper - leker og eksperimenterer med tall, mengde og telling og får erfaring med ulike måter å uttrykke det 	<p>På Gaia teller vi mye. Fingre, tær, antall barn, biler, sandkaker i sandkassa osv. Vi er på jakt etter å benytte oss av her og nå situasjoner i hverdagen der vi kan benevne og telle. Det kan være i påkledning, under treet som mister lauvet. Vi må se muligheter når situasjonene oppstår.</p> <p>Til å utvikle romforståelse bruker barna kroppen og sansene sine- leik i rommet både ute og inne- sansemotoriske erfaringer. Ved å jobbe med årstidene tar vi i bruk det vi har rundt oss og gir barna erfaringer med ulike former størrelser og sorteringer. Vi</p>	<p>I starten av barnehageåret bruker vi tid til å gjøre oss kjent og orienterer oss i rommene både ute og inne i barnehagen. Barna bruker kroppen og sansene sine til å utvikle romforståelse. Etter hvert utvider vi «rommet», og tar i bruk større uteområde og går på turer i nærmiljøet.</p> <p>Inne har vi et miljø hvor barna møter ulike former, farger og størrelser. Vi voksne benevner som for eksempel sitter du oppi sirkelen, klatrer du oppå den røde firkanten osv. Vi legger til rette for at barna får brukt hele kroppen sin.</p> <p>I samlingsstund teller vi hvor mange vi er med å si tallordet, teller med å</p>	<p>Dette fagområdet gjenspeiles i hverdagens ulike aktiviteter på mange vis: I lek, samlingsstund, bordaktiviteter, dekke bordet, spille spill med terning, konstruksjonslek og hinderløyper. Vi sammenligner, måler og bruker matematiske begrep i daglig tale. Blir kjent med hva de ulike begrepene betyr ved å bruke konkreter, som man ser, kan løfte, kjenne på og gjøre seg kroppslige erfaringer med begrepene. Vi erfarer hva som er likt og forskjellig, kort-lang, stor- liten, tung-lett. Barna blir kjent med tid, eks vente på tur, introdusere ukedager og årstidene. Vi øver på å</p>

<p>- erfarer størrelser i sine omgivelser og sammenligner disse</p> <p>- bruker kroppen og sansene for å utvikle romforståelse</p> <p>- undersøker og gjenkjenner egenskaper ved former</p>	<p>bruker begrep som triangel om trekant, sirkel om ei tromme, stor og liten snømann osv.</p> <p>Inne på avdelingen gjør vi endringer i det fysiske miljøet når vi ser at det er behov for dette, slik at det inviterer til utforskning og skape nysgjerrighet.</p>	<p>peke på hvert barn og teller med fingrene/ tegnet.</p> <p>I eventyret vi har valgt blir vi også kjent med telling, tall, gjentakelse og ulike begreper.</p> <p>Begrepene og tellingen brukes også ved måltid, ved påkledning og ellers i leiken.</p>	<p>telle, fra 1- 20, vi teller hverandre, matbokser, kopper, kongler, klosser mm. Tidsbegrep og klokka er vi også inne på i det daglige, telle hvor lenge det er til noe skal skje, i går - i morgen, hvor lenge er det til frukta, se på klokka, snakke om begrep som dager, timer, minutter.</p>
<p><u>ETIKK, RELIGION OG FILOSOFI</u></p> <p>- får kjennskap til grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon og blir kjent med religioner og livssyn som er representert i barnehagen</p> <p>- utforsker og undrer seg over eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål</p>	<p>Undringer, holdninger og handlinger i hverdagen er viktig. Vi ser på likheter og ulikheter knyttet til det som for oss er konkret.</p> <p>Bevisstgjøring av hvordan vi opptrer mot hverandre, stoppe opp, legge merke til følelsesuttrykk og benevne.</p> <p>Respekt og toleranse</p> <p>Bekreftelse og anerkjenne, akseptere at noe kan bli annerledes enn det man sjøl tenkte og at det er ok. Kjenne på motstand og motgang. Erfare strategier som kan hjelpe til neste gang man står i en situasjon.</p>	<p>Barna skal få veiledning og støtte til å utvikle interesse og toleranse for hverandre. Dette gjøres med sosialisering i hverdagsaktiviteter og lek. De lærer å omgås hverandre, vente på tur, vise omsorg for hverandre, dele med andre og selvbeherskelse. Vi voksne må være tett på og veilede i her og nå situasjoner.</p> <p>Vi snakker sammen med barna om hvordan vi er mot hverandre, ser på kroppsspråk og mimikk til hverandre.</p>	<p>Vi ønsker å ta utgangspunkt i barnas nysgjerrighet når vi tilrettelegger for aktiviteter inne som ute.</p> <p>Utetid i barnehagen ser vi som en verdifull og viktig prioritering. Vi ser at når vi er ute så leker barna på en annen måte enn de gjør inne. For mange er det lettere å fokusere og finne tid og rom for rollelek. Det oppstår færre konflikter og det er lettere å løse opp i krangling. Barna finner hverandre på kryss og tvers, og blir bedre kjent med andre barn og også andre ansatte. En spennende norsk undersøkelse viser også mulige</p>

<ul style="list-style-type: none"> - får kjennskap til, forstår og reflekterer over grunnleggende normer og verdier - får en forståelse for at det finnes mange ulike måter å forstå ting på og leve sammen på - utvikler interesse og respekt for hverandre og forstår verdien av likheter og ulikheter i et fellesskap. 	<p>Undre seg sammen over naturens årstider-filosofere.</p> <p>Trygghet og omsorg i praksis. Vi deler, venter på tur, få erfaringer som gir grunnlag for respekt og toleranse. Vi bryr oss om og hjelper hverandre. Små og store lærer av hverandre.</p> <p>Vi markerer høytider som jul og påske.</p> <p>I vår jobbing med Forutaksjonen blir vi også kjent med ulike kulturer, hvordan de lever og hva de spiser. Hva leker de med og hvordan ser det ut der. Barn hjelper barn. Vi ser på likheter og ulikheter.</p>		<p>langtidsvirkende effekter, som barna kan ta med seg langt inn i skolegangen. Der det trekkes paralleller mellom mye tid utendørs i barnehagen som ser ut til å gi barna en form for mental kapital, som de nyter godt her og nå, men også kan gi de en ekstra god start på skolen. (Psykologisk institutt ved UIO, Vidar Ulset).</p> <p>Samarbeid med skolen, bli kjent på tvers av alder. Dette er viktig for å lette overgang fra barnehage til skole.</p> <p>Vi samarbeider med skolen i Språknettverket, barna møtes om ulike aktiviteter, eks. lek, lesing, turer, gymsal..</p> <p>Vi lager konstruksjoner av ulike naturmaterialer, og utforsker muligheter som ligger i redskaper og teknologi. Vi bruker verktøy, sag, kniv, drill.</p> <p>Vi trener på å ha respekt for alt som lever i naturen. Ikke ødelegge maurtua, slippe småkrypene fri etter at vi har studert dem.</p>
--	--	--	--

			<p>Vi har fokus på at alle er like mye verdt og vi bryr oss om hverandre.</p> <p>I REKOM har vi valgt temaet «Robuste barn». Vi snakker om egne og andres følelser og oppfordrer barnet til å gjøre det samme. Vi jobber med konflikthåndtering og vi formidler til barna hva som er rett og galt i ulike situasjoner. Barna får hjelp med selvregulering, og vi bekrefter og setter ord på følelser, der vi ser barna trenger støtte og veiledning.</p> <p>«Jeg blir til i møte med deg», i møtene med hverandre vokser vi alle som mennesker, små som store. Vi sier hei! når vi møter hverandre, gir hverandre et smil, og sier hadetbra! ved avskjed. Oppleve naturens verdi, og at vi er en del av samspillet i naturen Vårt ansvar for å ta vare på naturen, bærekraftig utvikling.</p> <p>Reflektere sammen, undre seg over livet- årstidene, fødsel- liv- død Øve på å kunne utsette egne behov, og sette seg inn</p>
--	--	--	---

			Vi markerer høytider og helligdager som jul og påske, som er to markante høytider i den kristne arven.
<p><u>NÆRMILJØ OG SAMFUNN</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - opplever og utforsker naturen og naturens mangfold - får gode opplevelser med friluftsliv året rundt - opplever, utforsker og eksperimenterer med naturfenomener og fysiske lover - får kjennskap til naturen og bærekraftig utvikling, lærer av naturen og utvikler respekt og begynnende forståelse for hvordan de kan ta vare på naturen - får kunnskap om dyr 	<p>I et demokrati skal alle bli sett, hørt og kunne delta. Alle skal bli forstått og få bidra med sine undringer og erfaringer.</p> <p>På Gaia uttrykkes mye gjennom non verbal kommunikasjon i møte med andre mennesker. Vi voksne observerer og lytter til barna slik at de selv får medvirke i hverdagen sin. Dette krever sensitivitet og oppmerksomme voksne som ser barnas medvirkning.</p> <p>Ved å bruke nærmiljøet vårt blir vi også godt kjent med det. Vi bruker skolens område mye, går/ triller turer til kirka, butikken og Trollhaugen. Vi snakker om og ser på biler, traktorer og alle kjøretøy vi møter på vår vei. Vi plukker også opp søppel som vi ser.</p> <p>Vi har på refleksvester barn og voksne, stopper opp og ser oss godt for når vi skal over veien.</p> <p>Viktig å se seg sjøl i samspill med andre i samfunnet. Vi sier Hei og Hadet og legger merke til</p>	<p>På Luna uttrykkes mye gjennom non-verbal kommunikasjon, og i møtet med andre brukes kroppen og sansene for å bli forstått og for å bli kjent med hverandre. Med kroppsspråk og mimikk vil de minste barna medvirke i sin egen hverdag.</p> <p>Vi har bilder av barna og deres familie på veggen. Der opplever ungene at familier kan være forskjellige, og at vi er forskjellige.</p> <p>Til våren skal vi ha FORUT-aksjon. Da gjør vi oss kjent med Hamples fra Malawi gjennom film, fortellinger og sanger.</p> <p>Vi markerer samefolkets dag og gjør oss kjent med noen tradisjoner knyttet til den samiske befolkningen. Vi lytter til joik, synger samiske sanger, ser på det samiske flagget og smaker på mat.</p> <p>På Luna er vi med å markere de kristne høytider som jul, påske osv. Vi</p>	<p>Temaet vi har valgt «endring i naturen», får ungene studere det som skjer i naturen gjennom de ulike årstidene.</p> <p>Skolestartene får i oppgave å ta bilder av ulike plasser i skogen. De skal ta bilde av den samme plassen gjennom året. Dette for å se endringen som skjer i naturen. Vi ønsker også at ungene får kjennskap til sammenhenger i naturen og bærekraftig utvikling, det at vi som lever på jorda i dag skal leve slik at vi ikke ødelegger for fremtidige generasjoners mulighet til å leve godt. Lage mat og ha kjennskap til kompost-kretsløpet. Vi har en egen kjøkkenhage i barnehage, der vi sår ulike grønnsaker. Dette er noe vi skal gjøre hvert år.</p> <p>For oss er turplassene våre viktig. Ungene kjenner godt til stedet, og får ett eierforhold til plassen. Så når vi sier vi skal ta vare på skogen, er det lett å referere til</p>

<p>og dyreliv</p> <ul style="list-style-type: none"> - lager konstruksjoner av ulike materialer og utforsker muligheter som ligger i redskaper og teknologi - får kjennskap til menneskets livssyklus 	<p>hverandre. Bilder av barnas hus henger opp inne på avdelingen. I Februar mnd får vi kjennskap til samefolket og litt av deres kultur. Vi bruker enkle konkreter, bilder og danser, lytter til joik og sang. Bli Me dansen på samisk tar vi i bruk og smaker på samisk mat.</p>	<p>gjør oss kjent med de gjennom sang og fortellinger, samt at vi jobber med formingsaktiviteter, pynter avdelingen og lager mat knyttet til de ulike høytidene. I mai er det fokus på feiring av nasjonaldagen. Vi blir kjent med det norske flagget, synger sanger, og marsjerer til korpsmusikk og med flagg både inne på avdelingen og ute sammen med flere avdelinger.</p>	<p>Trollhaugen. Så vi skal rydde etter oss i skogen, ta med søpla hjem til barnehagen. Når vi går til og fra, tar vi med søpla langs veien. Vi graver ned ulike typer søppel i oktober, og graver det opp igjen i mai. Det kan være søppel av ulike materialer: plast, papir, metall, matavfall, glass, osv. Vi ser hva som har skjedd med de ulike materialene og reflekterer over endringene. Vi blir kjent med naturen ved å være ute i all slags vær, året gjennom. Vi verdsetter uteliv og turer – å få gode opplevelser i det å være ute, gjennom alle årstider og værtyper. Barna får oppleve ulike naturfenomener, som dyrespor, insekter, vekster og dyreliv m.m.</p> <p>Vi ønsker å gi barna en grunnleggende innsikt i natur, bærekraftig utvikling og samspillet i naturen, der opplevelse gjennom sansene, respekt og undring for alt liv i naturen sentralt.</p>
---	---	---	--